

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Sigara İçme Durumu

Smoking Prevalence Among Celal Bayar University Faculty of Medicine

Beyhan Cengiz Özyurt

Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD, Manisa

ÖZET

Amaç: Bu kesitsel araştırmada Celal Bayar Tıp Fakültesi öğrencilerinde sigara içme sıklığının saptanması amaçlanmıştır.

Gereç ve yöntem: 2006-2007 öğrenim yılında fakülte'deki toplam 429 öğrenciden araştırmaya katılmayı kabul eden 370'ine (%86.2) gözlem altında anket uygulanmıştır. Veri analizinde tanımlayıcı istatistikler ve ki-kare testi kullanılmıştır.

Bulgular: Yüz doksan dördü (%52.4) erkek olan öğrencilerin yaş ortalaması 20.62±1.83 yılıdır. Öğrencilerin 45'i (%12.2) her gün, 6'sı (%1.6) bazen sigara içiyordu. Sigara içme yaygınlığı erkek öğrencilerde, kız öğrencilerden belirgin derecede yüksekti (erkek: %21.1, kız: %5.7) (p<0.001). Sınıflar arasında sigara içme alışkanlığı açısından anlamlı farklılık saptandı (p<0.001). En sık sigaraya başlama nedeni arkadaşlardı (%56.8). Halen sigara içen öğrencilerden 20'si (%39.2) sigarayı bırakmak istemekte, 10'u (%19.6) istememekte, 21'i (%41.2) ise kararsızdı. Sigara içen öğrencilerden 40'ı (%78.4) sigarayı bırakmayı denemiş olduğunu belirtti.

Sonuç: Sigara içme oranının yüksek olduğu tıp fakültesi öğrencilerinin sigara konusunda daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar sözcükler: sigara, sigara içme davranışı, tıp fakültesi öğrencileri

ABSTRACT

Aim: In this cross-sectional study our aim was to determine the smoking prevalence in the students of Celal Bayar University Faculty of Medicine.

Material and methods: In the term of 2006-2007 there were 429 students in the faculty of medicine, we applied questionnaires under supervision to 370 students (86.2%) who accepted to participate in the study. For statistical analysis, descriptive statistics and chi-square test was used.

Results: The mean age of students was 20.62±1.83 years, 194 were male (52.4%). Forty five of the students (12.2%) were smoking regularly while 6 of them (1.6%) were occasional-smokers. The smoking prevalence was higher in males than females (male: 21.1%; female 5.7%; p<0.001). The difference among classes was significant (p<0.001). The main reason for beginning smoking was friends (56.8%). Of the students who have been smoking currently, 20 students (39.2%) wanted to quit smoking, 10 (19.6%) did not and 21 (41.2%) were undecided. Forty of the current smokers (78.4%) had tried to quit smoking previously.

Conclusion: It is concluded that medical students with high smoking prevalence should be educated more intensively about tobacco.

Keywords: faculty of medicine students, smoking, smoking behaviour

GİRİŞ VE AMAÇ

Sigara kullanımı, bütün dünyada ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde en önemli halk sağlığı sorunudur. Dünya genelinde 1.3 milyar sigara içicisi olduğu, herhangi bir müdahale yapılmaz ise bu rakamın 2025 yılında 1.7 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Her saniye sigaraya bağlı sağlık sorunları nedeniyle bir kişi ölmektedir[1].

Hekimler ve diğer sağlık profesyonelleri, sigaraya bağlı sağlık sorunlarında toplumsal düzeyde riskin azaltılmasında, hem önemi hem de ağırlığı gittikçe artan sorumluluk taşımaktadırlar[2]. Oysa yapılan çalışmalarda, sigara karşıtı tutum ve davranışlarıyla, sigara içme alışkanlığı ile savaşa büyük katkıda bulunmaları beklenen doktorlar arasında sigara içme alışkanlığının oldukça yaygın olduğu (%32.6-66.2) ve sigara alışkanlığı bakımından doktorlar ile genel popülas-

Alındığı tarih: 7 Mart 2008; Revizyon sonrası alınma: 16 Nisan 2009; Kabul tarihi: 25 Temmuz 2009

Yazışma adresi (Address for correspondence): Uzm. Dr. Beyhan Cengiz Özyurt, Celal Bayar Üniversitesi Halk Sağlığı AD Sağlık Yüksekokulu Binası Devlet Hastanesi Bahçesi İstasyon Mevkii Manisa, Tel: 0 (236) 239 13 19; E-posta: beyhanozyurt@hotmail.com

© 2009 Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği (TÜSAD)

Solunum 2009;11(3): 93-96

Solunum Dergisi'ne www.solunum.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

yon arasında anlamlı bir fark bulunmadığı bildirilmektedir^[3-9].

Sağlık çalışanlarının genellikle öğrencilik yıllarında sigaraya başladıkları görülmektedir. Ülkemizde tıp fakültesi öğrencileri arasında yapılan araştırmalar da, birçok gencin fakülte yıllarında sigara kullanmaya başladığını ortaya koymaktadır^[10-14]. “Önlenebilir bir halk sağlığı sorunu” olan sigara içme alışkanlığının azaltılmasında en başarılı ülkeler, hekimler arasında sigara içme oranının en düşük olduğu ülkelerdir^[5]. Sigara ile mücadelede geleceğin hekimleri olan tıp fakültesi öğrencilerinin sigara içme alışkanlıklarının bilinmesi, sigara içme durumlarının izlenmesi ve sigara içmeye başlamalarının önlenmesi amacıyla çalışmaların yapılması, öğrencilere bu konuda ihtiyaç duydukları bilgi ve becerilerin kazandırılması kritik önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde sigara kullanım sıklığının belirlenmesi ve öğrencilerin sigara kullanımını etkileyen faktörlerin açıklığa kavuşturulması amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Kesitsel tipteki bu çalışma, Ekim 2006’da, Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada örnek büyüklüğü ve örneklem yöntemi kullanılmadan, araştırma topluluğunu oluşturan öğrencilerin tümüne ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışmada toplam 429 Tıp Fakültesi öğrencisinden 370’ine ulaşılmıştır. Çalışmaya katılım oranı %86.2 olmuştur. Çalışmaya katılmayan öğrencilere okulda ikinci bir ziyaret daha yapılmış ama okula devam etmedikleri için ulaşılamamıştır. Çalışmanın verileri, oluşturulan anket formu aracılığıyla,

Tablo I. Öğrencilerin sigara içme durumlarının cinsiyet, buldukları sınıf ve kaldıkları yere göre dağılımı

Özellik	Halen sigara	
	içen (%)	İçmeyen (%)
Tüm grup (n=370)	13.8	86.2
Cinsiyet (p<0.001)*		
Erkek (n=194)	21.1	78.9
Kadın (n=176)	5.7	94.3
Sınıf (p<0.001)**		
1. Sınıf (n=76)	3.9	96.1
2. Sınıf (n=72)	12.5	87.5
3. Sınıf (n=73)	11.0	89.0
4. Sınıf (n=61)	9.8	90.2
5. Sınıf (n=41)	19.5	80.5
6. Sınıf (n=47)	36.2	63.8
Öğrencinin Kaldığı Yer (p=0.007)**		
Aile yanında (n=138)	4.3	95.7
Yurtta (n=70)	10.6	89.4
Öğrenci evi (n=159)	20.8	79.2

* ki-kare testi

** çok gözlü düzenlerde ki-kare testi

lığiyla, öğrencilerin sınıflarında araştırma hakkında ön bilgilendirme yapıldıktan sonra, gözetim altında anket uygulama yöntemi aracılığıyla toplanmıştır. Anket formu sosyodemografik özellikler, öğrencinin sigara deneme, sigara içme alışkanlığı ve yakın çevresinde sigara kullanım durumu ile ilgili özellikleri belirleyen sorulardan oluşmuştur. Ayrıca sigara bağımlılık düzeyini ölçmek için Fagerström Tolerans Testi (nikotin bağımlılığı ölçüm testi) kullanılmıştır. Testte 8 soru bulunmaktadır, maksimum puan 11’dir ve 7 ya da daha yüksek bir puan yüksek nikotin bağımlılığının bir göstergesidir

Araştırmanın verileri, tanımlayıcı istatistiksel yöntemler ve ki-kare testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Tıp fakültesi öğrencilerinin %52.4’ü erkek, %47.6’sı kız olup yaş ortalaması 20.62±1.83 idi.

Öğrencilerin sigara içme durumlarının cinsiyet, kaldıkları yer ve sınıfa göre dağılımı TABLO I’de görülmektedir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla oranda sigara içtikleri saptanmıştır (sırasıyla %21.1, %5.7, p<0.001). Tıp fakültesi öğrencilerinin eğitim gördükleri sınıflara göre sigara içme alışkanlıklarını değerlendirildiğinde, üst sınıflara geçildikçe sigara içme alışkanlıklarının istatistiksel olarak anlamlı şekilde arttığı gözlenmiştir. Öğrencilerin kaldıkları yere göre sigara içme durumlarına bakıldığında ise, tek başına ya da arkadaşlarıyla aynı evde kalan öğrencilerin yurttan kalan öğrencilere, yurttan kalanların da ailesiyle birlikte yaşayan öğrencilere göre daha fazla sigara içtikleri saptanmıştır (sırasıyla %20.8, %10.6 ve %4.3, p<0.05).

Sigara kullananlarda ortalama Fagerström nikotin bağımlılık puanı 6.19±1.26 idi ve bu değer yüksek bağımlılık derecesine karşılık gelmekteydi (TABLO II). Cinsiyet ve sınıfa göre bağımlılık puan ortalamaları bakımından bir fark gözlenmemiştir.

Aileler ile öğrencilerin sigara içme durumları arasındaki ilişki TABLO III’te görülmektedir. Anne ya da babanın sigara içiyor olmasıyla öğrencinin sigara alışkanlığı arasında bir ilişki saptanmamasına karşılık, kardeşin ve yakın arkadaş çevresinin sigara içiyor olması öğrencilerin sigara içmelerinde yüksek risk oluşturmaktaydı.

Tablo II. Fagerström nikotin bağımlılık test puanları

Bağımlılık düzeyi	Test puanı	Sayı
Çok az	0	-
	1	-
	2	-
Az	3	-
	4	6
Orta	5	8
	6	16
Yüksek	7	13
	8	7
Çok yüksek	9	1
	-	51

Tablo III. Ailede ve arkadaş çevresinde sigara kullanan kişi varlığına göre sigara içme durumu

	Her gün (%)	Bazen (%)	İçmeyen (%)	p*
Annesi içen	7.0	2.8	90.1	0.23
Babası içen	11.6	2.6	86.3	0.22
Kardeşi içen	26.3	2.5	71.3	0.0001
Arkadaş çevresinde içen	19.2	1.7	79.0	0.0001

Sigara içenlere sigaraya başlama nedenleri sorulduğunda; ilk sırayı %56.8 ile “arkadaş etkisi” almakta, onu %37.2 ile “stres” ve “%31.3 ile “özenti” izlemekteydi. Sigara içenlerin sigaraya başlama nedenlerine göre dağılımı TABLO IV’te görülmektedir.

TABLO V’te halen sigara içen öğrencilerin sigarayı bırakma özellikleri ile düşünceleri yer almaktadır. Sigara içen öğrencilerin %78.4’ünün en az bir kez sigarayı bırakmayı denedikleri görülmektedir. Sigarayı bırakmayı deneyenlerin %52.5’inin ise bir aydan fazla sürelerle sigara içmedikleri görülmüştür. Sigarayı bırakmayı isteme nedenleri sorgulandığında da “sağlığını korumak” ve “kendi öz disiplinimi sağlamak” en çok belirtilen nedenler olarak ortaya çıkmıştır.

TARTIŞMA

Ülkemizde yapılan çalışmalarda, tıp fakültesi öğrencilerinde sigara içme sıklığının %23.2-31.3 arasında değiştiği bulunmuştur^[14-20]. Yurtdışında yapılan çalışmalarda da tıp fakültesi öğrencilerinin, ülkelere göre %18.0-35.2 arasında değişen sıklıklarla sigara içtikleri saptanmıştır^[10,12,22]. Çalışmamızda tıp fakültesi öğrencilerinde günde en az bir tane olmak üzere her gün sigara içme sıklığı %12.2, bazen sigara içme sıklığı %1.6 olarak bulunmuştur.

Çalışmamızda elde ettiğimiz sigara içme oranı, hem ülkemizde hem de yurtdışında yapılan çalışmaların verilerine göre daha düşüktür.

Birçok çalışma, tıp fakültesi öğrencilerinin, yüksek sınıflara geçtikçe sigara içme sıklığının arttığına dikkat çekmektedir^[11,16,17,19]. Çalışmamızda düzenli sigara içme oranı 1. sınıf öğrencilerinde %3.9 iken, bu oranın, sınıf ilerledikçe arttığı ve son sınıf öğrencilerinde %36.2’ye ulaştığı bulunmuştur. Tıp öğrencilerinin çoğunun üniversite eğitimleri sırasında si-

Tablo IV. Öğrencilerin sigaraya başlamada etkili olduğunu belirttikleri etkenlerin dağılımı

Başlama nedeni*	Sayı	%
Arkadaşlarından etkilenme	29	56.8
Ailede içen olması	1	1.1
Stres	19	37.2
Merak	15	29.4
Özenti	16	31.3
Diğer	7	7.8

*Birden fazla şık işaretlenmiştir.

gara kullanma alışkanlığı edindikleri ya da içtikleri sigara miktarını artırdıkları, bunun nedeninin sigaranın zararları konusunda eğitim yetersizliği olabileceği bildirilmektedir^[11,23]. Tıp öğrencilerinde eğitimleri sırasında sigara alışkanlığında artış olmasının, aldıkları tıbbi eğitim ve klinik pratiklerin öğrencileri sigaradan vazgeçiremediğinin göstergesi olduğu vurgulanmaktadır^[24]. Öğrencilerin tıp eğitimi sırasında sigara alışkanlığı kazanmaları, ileride hekim olarak toplumda sigaraya başlamayı önlemede ne kadar önemli bir rol alacakları düşünüldüğünde, oldukça kaygı vericidir. Çalışmamızda özellikle 4. sınıftan sonra sigara kullanım oranının belirgin şekilde arttığı görülmektedir. Üçüncü ve dördüncü sınıflarda sigarayı önlemeye yönelik girişimlerin ileriki sınıflarda sigara kullanım oranlarını azaltacağını tahmin ediyoruz. Öte yandan, lise öğrenimlerini tamamlayarak üniversiteye gelen öğrencilerde aile ve çevrenin denetiminden uzaklaşmanın ve göreceli olarak özgür bir ortamda bulunmanın etkisiyle sigara içme alışkanlığının yaygınlaşması beklenebilir. Çalışmamız-

Tablo V. Halen sigara içen öğrencilerde sigarayı bırakma özelliklerine göre dağılım

Sigarayı bırakmayı deneme	Sayı	%
Evet	40	78.4
Hayır	11	21.6
En uzun bırakılan dönem		
≤1 hafta	12	30.0
1 hafta - 1 ay	7	17.5
1 - 6 ay	12	30.0
>6 ay	9	22.5
Sigara bırakmayı düşünme		
Evet, gelecek bir ay içinde	9	17.6
Evet, gelecek altı ay içinde	11	21.6
Hayır	10	19.6
Bilmiyor	21	41.2
Sigara bırakmayı düşünme nedenleri*		
Kendi öz disiplinini sağlamak	12	23.5
Sağlığını korumak	18	35.2
Bazı belirtilerin ortaya çıkması	8	15.6
Mesleki sorumluluk	6	11.7
Diğer insanları rahatsız etmemek	7	13.7
Para tasarrufu	10	19.6
Çevreye iyi örnek olmak	6	11.7

*Birden fazla şık işaretlenmiştir.

da da tek başına ya da arkadaşlarıyla bir evde oturan öğrencilerin yurtta kalan öğrencilere, yurtta kalanların da ailesiyle birlikte yaşayan öğrencilere göre daha fazla sigara içtikleri saptanmıştır (sırasıyla %20,8, %10,6 ve %4,3, $p<0,05$).

Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre belirgin düzeyde daha çok sigara içtikleri görülmektedir (erkeklerde %21,1, kızlarda %5,7). Bu sonuç, başka çalışmalardaki sonuçlarla uyumludur^[14,18,19]. Erkeklerin kızlardan daha yüksek sigara içme oranına sahip olmasının Türkiye geneline ve geleneksel kültürüne uygun olduğu düşünülmektedir.

Halen sigara içen öğrencilere sigaraya başlamada etkili olan faktörler sorulduğunda, en fazla arkadaş etkisinin belirtildiği saptanmıştır. Mayda ve arkadaşlarının Düzce Tıp Fakültesi'nde, İlhan ve arkadaşlarının Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde ve Telli ile arkadaşlarının Ege Üniversitesi'ne yeni başlayan öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmalarda da bizim bulgumuzu destekler nitelikte arkadaş etkisinin sigaraya başlamada en etkili faktör olduğu bulunmuştur^[18,19,21]. Ailede ve yakın çevresinde sigara içen kişi varlığına göre öğrencilerin sigara içme durumlarına bakıldığında anne ile babanın sigara içiyor olması öğrencinin sigara içimini etkilemezken, arkadaş çevresinde sigara içiliyor olmasının öğrencinin sigara içimini etkilediği görülmüştür (TABLO III). İki bulgu birlikte değerlendirildiğinde, arkadaş grubunun, hem sigaraya başlama hem de sigara içme davranışını sürdürmede oldukça etkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle tıp fakültesi öğrencilerinde yürütülecek akran eğitimi projelerinin sigara içimini önlemede yararlı olacağını düşünmekteyiz.

Her dört sigara içicisinden üçünün sigarayı bırakma girişiminde bulunduğu görülmektedir. Sigara içenlerin yaklaşık %40'ı gelecek altı ay içinde sigarayı bırakmayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Çalışkan ve arkadaşlarının Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde ve çalışanlarında yaptıkları çalışmadaki sigarayı bırakmayı deneme oranları çalışmamız bulgularıyla örtüşmektedir^[17]. Sigara içmeyi bırakma nedenleri incelendiğinde ise en fazla "sağlığımı korumak" belirtilirken, en az "mesleki sorumluluk" ve "çevreye iyi örnek olmak" ifade edilmiştir. Sağlık profesyonelleri sigaraya karşı aktif rol alırken, tutum ve davranışları ve oluşturdukları rol-modeli ile de kendilerine başvuran kişilerin sigarayı bırakma yönündeki isteklerini artıracaklardır. Üstelik sigara bırakma konusunda verecekleri danışmanlıklar, bu konudaki kendi davranışlarıyla birlikte değerlendirilecektir. Bu nedenle, geleceğin hekimleri olan öğrencilerin sigara içme davranışları ve sigarayı bırakma istekleri ile nedenleri dikkatle yorumlanmalı, bu bulgular müdahale programlarında göz önünde tutulmalıdır.

KAYNAKLAR

- World Health Organization Tobacco Free Initiative. Building blocks for tobacco control: a handbook. WHO 2004 pp 4-13. <http://www.who.int/tobacco/resources/publications/general/HANDBOOK%20Lowres%20with%20cover.pdf>
- Martin Raw. The physician's role: three modules on tobacco for national medical associations. Smokefree Europe: 1 http://whqlibdoc.who.int/euro/sfe/SFE_1.pdf
- Kocabaş A. Türkiye'de sigara içme alışkanlığının yaygınlığı ve bazı özellikleri. *Solunum* 1994;5:133-147.
- Cirit M., Orman A., Ünlü M., Afyon'da hekimlerin sigara içme alışkanlığı, *Toraks Dergisi* 2002;3:253-256.
- Bilir N, Dogan BG, Yıldız AN. Sigara içme konusundaki davranışlar ve tutumlar. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı Yayını, yayın no: 7, Ankara, 1997.
- Erbaycu AE, Aksel N, Çakan A, Özsoz A. İzmir ilinde sağlık çalışanlarının sigara içme alışkanlıkları. *Toraks Dergisi* 2004;5:6-12.
- Kosku N, Kosku M, Çıkrıkçıoğlu U, Tümer ZÖ. Toraks Dergisi üyelerinin sigara konusunda bilgi, tutum ve davranışları. *Toraks Dergisi* 2003;4:223-230.
- Ünsal M, Atıcı A G, Uğurlu D, Özer A, Erkan L, Topbaş M. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi doktorlarında sigara içme prevalansı, *Klinik Bilimler & Doktor* 2000;6:288-291.
- Tezcan S, Yardım N. Türkiye'de çeşitli sağlık kurumlarında doktor, hemşire ve tıp fakültesi öğrencilerinin sigara içme boyutu. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi* 2003;51:390-397.
- Nagy K, Barabas K, Nyari T. Attitudes of Hungarian healthcare professional students to tobacco and alcohol. *Eur J Dent Educ* 2004;8(suppl. 4):32-35.
- Richmond R. Teaching medical students about tobacco. *Thorax* 1999;54:70-78.
- Vakefliu Y, Argjiri D, Peshi I, et al. Tobacco smoking habits, beliefs, and attitudes among medical students in Tiran, Albania. *Preventive Medicine* 2002;34:370-373.
- Mas A, Nerin I, Barrueco M, et al. Smoking habits among sixth-year medical students in Spain. *Arch Bronconeumol* 2004;40:403-408.
- Kocabas A, Burgut R, Bozdemir N, et al. Smoking patterns at different medical schools in Turkey. *Tobacco Control* 1994;3:228-235.
- Yıldırım Ç, Çelik P, Şakar A, Dinç G. Tıp fakültesi öğrencilerinin sigaraya karşı tutumları. *Solunum* 2004;6:30-35.
- Öğüş C, Özdemir T, Kara A, ve ark. Üniversitesi Tıp Fakültesi dönem I ve VI öğrencilerinin sigara içme alışkanlıkları. *Akciğer Arşivi* 2004;5:139-142.
- Çalışkan D, Çulha G, Sarışen Ö, ve ark. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrenci ve çalışanlarının sigara içme durumu ve etkili faktörler. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası* 2005;58:124-131.
- Mayda AS, Tufan N, Baştaş S. Düzce Tıp Fakültesi öğrencilerinin sigara konusundaki tutumları ve içme sıklıkları. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni* 2007;6:364-370.
- İlhan F, Aksakal N, İlhan MN, Aygün R. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin sigara içme durumu. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni* 2005;4:188-198.
- Şahin EM, Özer C, Çakmak H, ve ark. Tıp fakültesi öğrencilerinin sigara içme ve bırakma durumları. *Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2007;24:209-212.
- Gündüz Telli C, Aytemur Solak Z, Özol D, Sayner A. Üniversiteye başlayan öğrencilerin sigara içme alışkanlıkları. *Solunum* 2004;3:101-106.
- Webb E, Ashton CH, Kelly P, Kamali F. An Update On British Medical Students Lifestyles. *Medical Education* 1998;32:325-331.
- Allen MB. Medical students knowledge of smoking. *Thorax* 1999;54:2.
- Livaditis M, Samakouri M, Kafalis G et al. Sociodemographic and psychological characteristics associated with smoking among Greek Medical Students. *Eur Addict Res* 2001;7:24-31.